

ΜΑΝΙΦΕΣΤΟ ΓΙΑ ΜΙΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΥΓΕΙΑΣ

Προοίμιο

Το 2020, ένας αόρατος ιός διαδόθηκε σε ολόκληρη την Ευρώπη, αφήνοντας πίσω του χιλιάδες νεκρούς και πολλούς άλλους με σοβαρή αναπηρία. Η οικονομική δραστηριότητα κατέρρευσε, αναγκάζοντας τις κυβερνήσεις να παρέμβουν με τρόπους που δεν θα φανταζόμασταν ποτέ.

Αυτή δεν θα είναι η τελευταία πανδημία. Θα υπάρξουν και πολλές άλλες απειλές για την υγεία, συμπεριλαμβανομένων των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής, της μικροβιακής αντοχής και πολλά άλλα. Δεν μπορούμε να συνεχίσουμε τη ζωή μας όπως πριν. Πρέπει να διασφαλίσουμε τις κοινωνίες μας αλλά με τρόπους ανάλογους με τους κινδύνους που τις απειλούν. Καλωσορίζουμε τη σαφή δήλωση της Προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Dr. Ursula von der Leyen τον Σεπτέμβριο του 2020 για την «κατάσταση της Ένωσης», κατά την οποία αναφέρθηκε στην αναγκαιότητα δημιουργίας μιας πιο ισχυρής Ευρωπαϊκής Ένωσης Υγείας (EHU) με βάση τις πρόσφατες προσπάθειες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να αναλάβει δράση στις διασυνοριακές απειλές υγείας.

Οι κυβερνήσεις των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε διαδοχικές Συνθήκες, ανέλαβαν τη δέσμευση για υψηλό επίπεδο προστασίας¹ της ανθρώπινης υγείας. Στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, δεσμεύτηκαν για την ανθρωπιά, την αξιοπρέπεια και την αλληλεγγύη². Στους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης, δεσμεύτηκαν για ένα βιώσιμο μέλλον για όλους. Ανέλαβαν επίσης τη δέσμευση, ως μέλη, για την τήρηση του Καταστατικού του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας. Ωστόσο, αυτές οι διασφαλίσεις για την υγεία από μόνες τους δεν είναι επαρκείς.

Εμείς, οι υπογράφωντες, ως Ευρωπαίοι πολίτες, καλούμε όλους τους πολιτικούς μας ηγέτες, που συναντώνται στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και τη Διάσκεψη για το Μέλλον της Ευρώπης, να κάνουν το επόμενο βήμα, να δεσμευτούν για τη δημιουργία μιας Ευρωπαϊκής Ένωσης Υγείας.

Στόχοι

Η Ευρωπαϊκή Ένωση Υγείας:

- a) Θα επιδιώκει υγεία και ευημερία για όλους τους Ευρωπαίους, χωρίς να μένει κανείς πίσω.
- b) Θα ενισχύει την **αλληλεγγύη** εντός και μεταξύ των κρατών μελών, βάσει της αρχής της προοδευτικής οικουμενικότητας, παρέχοντας στήριξη, όπως καθολική κάλυψη υγείας για όλους, αλλά με ιδιαίτερη προσοχή στις ανάγκες όσων βρίσκονται σε μειονεκτική θέση.
- c) Θα διασφαλίζει την **περιβαλλοντική βιωσιμότητα**, υιοθετώντας την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία³ και θέτοντας προτεραιότητες για την προώθηση Μίας Υγείας, μιας έννοιας που συνδυάζει τη δική μας υγεία με εκείνη των ζώων και των φυτών με τα οποία μοιραζόμαστε αυτόν τον πλανήτη.
- d) Θα παρέχει **ασφάλεια** για όλους τους Ευρωπαίους, προστατεύοντάς τους από τις μείζονες απειλές για την υγεία και από την ευαλωτότητα που προκύπτει διάγοντας επισφαλή βίο.
- e) Θα προσφέρει σε **όλους ένα βήμα να ακουστούν**, ώστε οι πολιτικές που επηρεάζουν την υγεία τους να δημιουργούνται μαζί τους και όχι για αυτούς.

¹ Άρθρο 168 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A12008E168>

² https://ec.europa.eu/info/aid-development-cooperation-fundamental-rights/your-rights-eu/eu-charter-fundamental-rights_el

³ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_el

Πολιτικές και άλλα μέτρα

Αυτοί οι στόχοι μπορούν να επιτευχθούν με διάφορους τρόπους:

- a) Η θέση της **πολιτικής για την υγεία** στις Ευρωπαϊκές Συνθήκες θα ενισχυθεί, με διατάξεις για μια Ευρωπαϊκή Ένωση Υγείας ενσωματωμένης στα άρθρα 2 και 3 της αναθεωρημένης Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προσφέροντας στην Ευρωπαϊκή Ένωση ρητή αρμοδιότητα να αναλαμβάνει δράση στην πολιτική για την υγεία.
- b) Η **φωνή των πολιτών της Ευρώπης**, που εκφράζεται μέσω των αντιπροσώπων τους στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, θα ακουστεί πιο δυνατά.
- c) Αναγνωρίζοντας τη διασυννοριακή φύση πολλών απειλών για την υγεία, το κανονιστικό πλαίσιο των **Απειλών για την Υγεία** θα αναθεωρηθεί, περιλαμβάνοντας την προτεινόμενη δημιουργία μιας Ευρωπαϊκής αρχής για την ετοιμότητα και την αντίδραση σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης στον τομέα της υγείας (HERA), ενισχυμένους μηχανισμούς για τον άμεσο εφοδιασμό σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης, ώστε να καθίσταται δυνατή η άμεση δημοσίευση συνεκτικών δεδομένων υγείας (συμπεριλαμβανομένων ενισχυμένων ρόλων για EUROSTAT και ΕΚΠΕΝ, σε στενή συνεργασία με κράτη μέλη), με στόχο την ενίσχυση των μηχανισμών για ταχεία παραγωγή ακριβούς και έμπιστης τεκμηρίωσης από έρευνα και πρακτική και την αντιμετώπιση των κινδύνων από «ψευδείς ειδήσεις».
- d) Οι δράσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην **έρευνα για την υγεία** θα διευρυνθούν με ένα ενισχυμένο πρόγραμμα υγείας στο πλαίσιο του «Ορίζοντας Ευρώπη», τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού αντίστοιχου της Αμερικανικής Αρχής Προηγμένης Έρευνας και Ανάπτυξης στη Βιοϊατρική (BARDA), έναν ενισχυμένο Ευρωπαϊκό Οργανισμό Φαρμάκων (EMA) και άλλα μέτρα για την προώθηση της έρευνας και της συνεργασίας σε ολόκληρη την Ευρώπη.
- e) Αναγνωρίζοντας τη σημασία του **υγειονομικού δυναμικού**, η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη θα συνεργαστούν για την αντιμετώπιση της άνισης κατανομής του υγειονομικού εργατικού δυναμικού στην Ευρώπη, παρέχοντας υποστήριξη σε περιοχές που αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην προσέλκυση ιατρικού προσωπικού καθώς και στην προώθηση της εκπαίδευσης και της επιμόρφωσης επαγγελματιών υγείας σύμφωνα με τα κοινά πρότυπα, σε συνδυασμό με μέτρα για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων του ιατρικού προσωπικού, συμπεριλαμβανομένων και ατόμων από άλλα μέρη του κόσμου.
- f) Αναγνωρίζοντας τα οφέλη της ευρωπαϊκής συνεργασίας σε **σπάνιες ασθένειες**, θα υποστηρίζονται μέτρα για την υποστήριξη όσων επηρεάζονται από αυτές.
 - g) Αναγνωρίζοντας τον παγκόσμιο χαρακτήρα πολλών απειλών για την υγεία, η ΕΕ θα εκπονήσει μια **Παγκόσμια Πολιτική για την Υγεία**, σε συνεργασία με τα Ηνωμένα Έθνη και τα εξειδικευμένα κέντρα τους, και ιδίως έναν ενισχυμένο Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας και άλλους πολυεθνικούς οργανισμούς που συμβάλλουν στην υγεία για την επίτευξη των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης που σχετίζονται με την υγεία.

Αξίες

Όλες οι πολιτικές για την υγεία βασίζονται σε μια σειρά αξιών:

- a) Προτεραιότητα σε μέτρα που προάγουν την **ευημερία και τις πιο υγιείς ζωές** για όλους τους Ευρωπαίους.
- b) **Προφύλαξη, αναλογικότητα και αξιοπρέπεια**, και παράλληλα σεβασμός στα **θεμελιώδη δικαιώματα**, συμπεριλαμβανομένης της κάθε είδους ισότητας, όπως φύλου, φυλής, χρώματος, εθνοτικής καταγωγής, γενετικών χαρακτηριστικών, γλώσσας, θρησκείας ή πεποιθήσεων, πολιτικών φρονημάτων ή κάθε άλλης γνώμης, ιδιότητας μέλους εθνικής μειονότητας, περιουσίας, γέννησης, αναπηρίας,

ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού, εθνικότητας ή σεξουαλικότητας⁴.

- c) Σεβασμός στις περιφερειακές και εθνικές διαφορές, τόσο στον σχεδιασμό όσο και στην προτεραιότητα των πολιτικών, λαμβάνοντας υπόψη τα διαφορετικά πλαίσια και την εφαρμογή τους, βάσει της αρχής της **επικουρικότητας**.
- d) **Αλληλεγγύη** εντός και μεταξύ των κρατών μελών και με τον υπόλοιπο κόσμο, με μέτρα που διασφαλίζουν την ικανότητά τους να παρέχουν ασφαλείς και αποτελεσματικές υπηρεσίες υγείας. Κανείς δεν είναι ασφαλής έως ότου όλοι είναι ασφαλείς.

Στις 9 Μαΐου 2020, η Ευρώπη τίμησε την 70^η επέτειο της Δήλωσης Schuman που έθεσε τα θεμέλια για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η ιστορία της Ευρώπης, που εκτείνεται σε επτά δεκαετίες, καθιστά σαφές ότι οι μεγάλες μετατροπές είναι σπάνια γρήγορες ή εύκολες. Ας αντλήσουμε έμπνευση από τα λόγια του Robert Schuman: Η παγκόσμια υγεία «...δεν μπορεί να διασφαλιστεί χωρίς δημιουργικές προσπάθειες ανάλογες των κινδύνων που την απειλούν”.

⁴ Άρθρο 21 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων